

► Doen wat nodig is voor Zuid-Holland

Verkiezingsprogramma
Provinciale Staten 2023-2027

► Samenstelling commissie verkiezingsprogramma

Dit programma is tot stand gekomen met de medewerking van:

Bert Wijbenga – van Nieuwenhuizen
Stefanie de Voogd
Frederik Zevenbergen
Helma Neppéus
Ingrid de Caluwé
Gijs Felix
Tom Mentink
Daan de Haas
Erik Verweij
Matthé Elema

Foto's: Mariëlle Ernst

Voorwoord

Zuid-Holland is de grootste, sterkste en meest diverse provincie van het land en daar zijn we trots op. We hebben grote steden, kleinere kernen en historische dorpen. Uitgestrekte weilanden, een energieke industrie, stranden, eilanden en steden. In Zuid-Holland kun je alle variatie vinden van wonen, werken en leven. Van appartementen hoog boven de stad, wonen in een kinderrijke wijk of op het platteland. Waar je cultuur naast je deur vindt, zelf kan meedoen of naar topoptredens gaat. Waar je heerlijk buiten kan wandelen, varen of fietsen. Ons Zuid-Holland waar je kan genieten van verse producten die door onze eigen boeren worden gemaakt of lekkere vruchten of groente uit de tuinbouw. Onze economie heeft vele kanten. Vele technische hoogstandjes werden bedacht in Delft en vervolgens door onze Mkb'ers in de markt gezet. Van drone startups in Katwijk tot innovatieve landbouwproducten van Lely in Maassluis. De maritieme sector in de Drechtsteden en natuurlijk de vele banen in de grootste haven van Europa. Kortom, je kan hier alles vinden. Dat maakt Zuid-Holland gewoon zo bijzonder.

Jij en ik willen hier graag wonen, in een fijn huis, of dat nu op hoogte in de stad is of met een fijne tuin meer buiten. Iedereen zoekt een plek en doet dat ook graag dichtbij waar hij of zij kan werken. Daarom zetten we ons als VVD in voor het bouwen van meer woningen. Daar hoort ook bij dat we Zuid-Holland bereikbaar houden met fiets, OV en auto. We zijn trots op onze sterke economie en ons bedrijfsleven. Op elk niveau, van marktleider tot startup. In onze vrije tijd willen we genieten van terrasjes of een wandeling- of fietstocht langs het strand en duinen of door ons mooie Groene Hart. Die ruimte willen we behouden. Al die combinaties geven uitdagingen. Waar ga je wonen, waar bouwen we aan nieuwe banen en hoe combineer je dat met ons unieke landschap? Die keuzes gaat de VVD Zuid-Holland niet uit de weg. Dat zult u in dit programma teruglezen.

Ik heb altijd geleerd dat je eerst kijkt of je zelf een oplossing voor je vraagstuk kan vinden. Niet meteen naar een ander kijken. Als het je echt niet lukt, dan zijn er altijd anderen die je kunnen helpen. Zo kijk ik ook naar wat we doen in onze provincie. We gaan er vanuit dat mensen en bedrijven het liefst zelf beslissen over hun toekomst. Dat ze eerst zelf aan de slag gaan om hun zaken voor elkaar te krijgen. Echter, de tijd waar we nu in leven maakt dat we als provincie Zuid-Holland meer moeten doen. Daar lopen we als VVD niet voor weg. Samen aan de slag om te zorgen dat die nieuwe woningen ook echt gebouwd worden en bereikbaar zijn. Samen aan de slag met het bedrijfsleven om de grote energie- en CO2-transities te maken. Samen met de boeren en andere sectoren werken aan oplossingen voor stikstof.

Jeannette Baljeu, lijsttrekker VVD Zuid-Holland

We leven in een tijd waar door de samenleving meer van de overheid en dus van de politiek gevraagd wordt. Dat is niet gek. Als VVD willen we dat met jou, met alle andere Zuid-Hollanders, met alle scholen, instellingen en het bedrijfsleven doen. Daarom gaan we vol optimisme aan de slag om te doen wat nodig is voor Zuid-Holland. Dat doe ik als lijsttrekker niet alleen, maar met een mooi team van mensen die jou graag willen vertegenwoordigen. Kandidaten die breed over de provincie verspreid wonen. Daarmee zorgen we dat alle lokale thema's en kennis worden meegenomen in de politiek waar we voor staan.

Ieder stukje in Zuid-Holland is net weer even anders. De Zuid-Hollandse eilanden zijn anders dan de steden en weer anders dan de veenweidegebieden in het Groene Hart. Als VVD weten we dat en hebben we daar oog voor. Daarom doen we wat nodig is voor ieder deel van Zuid-Holland.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Wonen en ruimtelijke ordening	8
Bereikbaarheid	10
Regionale economie	13
Werken	16
Natuur, landbouw, visserij en stikstof	17
Veiligheid	20
Energie en duurzaamheid	22
Financiën en bestuur	24
Nawoord	26

Inleiding

Doen wat nodig is voor Zuid-Holland

Zuid-Holland is de Nederlandse provincie met de meeste inwoners en dat is niet voor niets. Hier is ieders voorkeur wat betreft wonen, leven en ontspannen, werken en leren te vinden. Geen andere provincie biedt haar inwoners zoveel in diversiteit en in omvang aan mogelijkheden. Van monumentaal historische stadscentra of hoge woontorens tot ruim opgezette woonwijken of kleine dorpskernen. In het groen of nabij het strand en duin, tot grootstedelijke, waterrijke of agrarische gebieden. Soms ook dichtbij bedrijvigheid, logistiek of industrie. Met het grootste aandeel in onze landelijke economie biedt de provincie Zuid-Holland ook veel werk en inkomen en dat in een grote variëteit. Voor werk, scholing, ontspanning en voor sociale contacten of mantelzorg is mobiliteit en bereikbaarheid noodzakelijk. Niet voor niets maken de inwoners van Zuid-Holland gezamenlijk de meeste reizigerskilometers in het land. Cultuur, natuur en sport zijn altijd dichtbij en maken dat goed en afwisselend leven mogelijk is.

Geen wonder dat zoveel mensen in onze provincie willen blijven wonen en dat nieuwe generaties zich hier willen vestigen. Ook woningzoekenden uit andere provincies en andere landen zoeken een thuis in Zuid-Holland. De afgelopen jaren zijn we echter tegen harde grenzen aangelopen. De vanzelfsprekendheid om een woning te kunnen vinden in onze provincie is er niet meer. Daar waar we snel woningen willen toevoegen is vaak een conflict met eveneens gewenste ruimte voor natuur, voor bedrijvigheid, voor energieopwekking en een energie-infrastructuur die past bij de toegenomen behoeftes. Er zijn dus ruimtelijke vraagstukken op te lossen, waar juist de provincie Zuid-Holland een taak heeft. Een fijne groene leefomgeving in balans met wonen en werken is zeer belangrijk voor onze inwoners. De afgelopen jaren is dat nog duidelijker en actueler geworden en is de druk op onze natuurgebieden toegenomen. Het is belangrijk het groen te beschermen en tegelijkertijd de mogelijkheden te gebruiken voor recreatief gebruik door onze inwoners. Natuurgebieden en omliggende dorpen en steden moeten meer met elkaar in verbinding komen om zo beleefbare natuur dicht bij onze woongebieden te creëren

Hoe de provincie erbij komt te liggen de komende jaren is een belangrijke opdracht voor ons, de VVD. Deze opdracht wordt niet vertroebeld door dogma's, heilige huisjes of eenzijdige belangen die de ontwikkeling van Zuid-Holland vastzetten. De basis ligt in overleg met betrokkenen en rekening houdend met alle belangen; daarmee maken we de best mogelijke keuzes. Ruimtelijke keuzes die moeten leiden tot het bieden van een thuis in Zuid-Holland aan nog meer mensen, met behoud van kwaliteit van leven en vrijheid van bewegen. Dit alles met een provinciebestuur dat zich focust op de hoofdzaken.

De vele uitdagingen waar we als inwoners en provinciebestuur voor staan houden ons allemaal bezig. Binnen die uitdagingen moeten we kijken naar oplossingen en deze vertalen naar plannen en uitvoering daarvan. Deze uitdagingen geven kansen voor nieuwe ideeën en mogelijkheden in onze provincie. Deze keuzes en ideeën zijn hard nodig, want zonder keuzes en ideeën loopt onze provincie de komende jaren vast.

De druk op het verminderen van de stikstofuitstoot, het tekort aan arbeidskrachten, de gevolgen van klimaatverandering, onbeheersbare asielmigratie, prijsinflatie, stijgende energieprijzen, de oorlog in Oekraïne en de nasleep van COVID-19 maken ons allen natuurlijk ongerust en onzeker. Toch is juist deze optelling van crises wat in de provincie kansen geeft tot nieuwe kaders, grenzen en keuzes.

De VVD kiest voor het realiseren van meer woningen in Zuid-Holland, voor goede kansen op leren en werk, in een gezonde omgeving en met de natuur dichtbij. Dit kan omdat de VVD het lef heeft moeilijke keuzes te maken en omdat de VVD een beroep doet op alle inwoners, bedrijven en betrokkenen om mee te doen.

Doen wat nodig is in Zuid-Holland is een belofte aan huidige en toekomstige inwoners, dat onze provincie de beste plek is, en ook voor toekomstige generaties blijft, om een thuis te hebben.

Werken aan...

...jouw Zuid-Holland waar het fijn wonen is.

Een fijn leven begint bij een prettige woning. Of je nu koopt of huurt, je huis is je thuis. Een plek waar je je prettig en veilig moet kunnen voelen, dag in dag uit. Als provincie zetten we alles op alles om te zorgen dat een fijne woning voor iedereen bereikbaar én betaalbaar is. Om het woningtekort aan te pakken zet de provincie zich samen met gemeenten in om sneller meer huizen te bouwen.

...jouw bereikbare Zuid-Holland.

Zorgen voor een goede bereikbaarheid is een van de kerntaken van de provincie. Om naar werk, school of familie toe te gaan moeten we ons vaak verplaatsen. Om dat snel en gemakkelijk te kunnen doen hebben we goede infrastructuur nodig. Daarvoor willen we dat er genoeg keuze is aan vervoersmiddelen. We moeten optimaal gebruik maken van ruimte en huidige voorzieningen zoals auto-, spoor-, vaar- en fietswegen, waarbij ook nagedacht moet worden over moderne en toekomstige vervoersmiddelen.

...jouw Zuid-Holland waar fijne en goede banen zijn.

Om een goed leven te hebben willen we allemaal genoeg geld verdienen. Niet alleen voor een goed bestaan, maar ook om jezelf te kunnen ontplooiën en om iets te kunnen bijdragen aan de samenleving. Iedereen is nodig: om personeelstekorten aan te pakken en om maatschappelijke uitdagingen aan te kunnen gaan. De provincie zorgt voor een sterke regionale economie met een goede aansluiting tussen vraag en aanbod van arbeid.

...jouw Zuid-Holland met schone natuur.

De provincie speelt een cruciale rol als het gaat om natuur en natuurbehoud. De balans tussen wonen, recreatie, ondernemen en schone natuur is de afgelopen decennia onder druk komen te staan. De provincie is medeverantwoordelijk voor het oplossen van het stikstofprobleem. De VVD zal hierbij inzetten op een realistisch beleid voor inwoners en ondernemers, waarbij het specifiek ondernemers voldoende zekerheid wil geven. Samen met de waterschappen en andere partners moeten we ook zorgen voor een schone bodem en voldoende zoet water in zowel de buitengebieden als in de dorpen en steden.

...jouw veilige Zuid-Holland.

Veiligheid is een van de belangrijkste taken van de overheid. We werken dan ook aan een samenleving waarin iedereen zich veilig kan voelen en kan genieten van onze verworven vrijheden. Ook de provincie levert hier een belangrijke bijdrage aan, bijvoorbeeld als het gaat om de aanpak van ondermijning.

...jouw ondernemende Zuid-Holland.

Een bloeiende, regionale, economie staat of valt met de kracht van haar ondernemers. Ondernemers hebben het de afgelopen jaren zwaar te verduren gehad als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne. We ondersteunen onze ondernemers daar waar mogelijk om te kunnen doen wat zij het beste kunnen, namelijk ondernemen. De provincie zorgt voor een goed regionaal vestigingsklimaat.

► Wonen en ruimtelijke ordening

Een huis is meer dan een dak boven je hoofd. Het is je thuis. Een plek waar je je veilig en prettig voelt. Wij willen dat mensen op ieder moment in hun leven een huis kunnen vinden op de plek waar zij willen wonen. Dit moet in een aantrekkelijke omgeving zijn, met goede voorzieningen.

We staan echter voor een grote opgave. De woningnood in Nederland is groot. De provincie heeft een regiefunctie als het gaat om wonen. Onze provincie gaat samen met de gemeenten de komende 4 jaar 260.000 woningen bouwen. Om tegemoet te komen aan de enorme behoefte voor woningen gaat de provincie meer sturen op ontwikkeling van woningbouwprojecten, zonder hierbij in de bevoegdheid van de gemeenten te treden. De provincie houdt zich aan zijn kerntaak: het ordenen van de ruimte.

- De provincie maakt samen met de gemeenten prestatieafspraken over de 260.000 woningen die de komende 4 jaar gebouwd worden; over welk type woningen en over de locaties.
- De provincie en de gemeenten maken afspraken over de verdeling tussen (betaalbare) koopwoningen en sociale huurwoningen.
- De VVD is voorstander van kustuitbreiding door bouwen met de natuur. Zo wordt de beschikbare ruimte voor wonen en natuur vergroot en verbeteren we de waterveiligheid in het kader van klimaatadaptatie;
- De woningnood lossen we op creatieve manieren op. De VVD is voor snelle en tijdelijke realisatie van prefab-/flexwoningen. De provincie faciliteert en zorgt ervoor dat tijdelijk ook echt tijdelijk is.
- We zoeken de maximale ruimte tot uitbreiden van woningbouwlocaties en de drie grootste wonen-bereikbaarheidsprojecten in Zuid-Holland. We respecteren eerder gedane toezeggingen, zoals het aandeel betaalbare woningen, gemaakte RES-afspraken en een soepele toepassing van de ladder van duurzame verstedelijking. Zo krijgen bijvoorbeeld nieuwbouw op Bleizo-West en CID Binckhorst een echte kans.
- De oplossing voor de woningnood zit deels ook in doorstroming. Om doorstroming te stimuleren helpen we gemeenten te bouwen voor starters en ouderen.
- De provincie ondersteunt creatieve, nieuwe woonvormen die recht doen aan de nood op de woningmarkt;
- De provincie zorgt samen met het Rijk en gemeenten voor een goede bereikbaarheid van nieuwe woningbouwlocaties.
- De provincie denkt zorgvuldig na over de huisvesting van data- en distributiecentra.
- Bij grote woningbouwprojecten moet er eerst een verkeerskundige ontsluiting zijn, voordat

er wordt gebouwd, zoals bij de aanleg van de Noordelijke Randweg in Voorhout voordat hier de nieuwbouwwijk Nieuw Boekhorst wordt gebouwd. De bus rijdt op het moment dat de eerste sleutel in de voordeur gaat.

- ▶ De provincie zorgt samen met het waterschap voor een schone bodem en voldoende schoon water.
- ▶ De provincie ondersteunt de gemeenten met ambtelijke capaciteit om de woningbouw te versnellen.
- ▶ We stimuleren bouwen binnen de grenzen van de bebouwde kom, maar geven ook ruimte aan de randen van de bebouwing. Daar waar we aan de randen van steden en dorpen gaan bouwen, kunnen er extra eisen worden gesteld met betrekking tot groen- en klimaatadaptatie.
- ▶ Het is noodzakelijk dat de provincie regie voert op de woningbouw. Het inzetten van een verdeelsystematiek zoals de contingentenregeling, waarin de aandelen sociale en middeldure woningen is bepaald, is hierbij nodig. We moeten er wel voor waken dat dit instrument niet de gevraagde extra woningbouw afremt. Daarom wordt deze regeling zo flexibel als mogelijk ingezet om de gewenste hoeveelheid woningen op de juiste plekken te realiseren.

► Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van dorpen, steden en voorzieningen is van groot belang voor de inwoners van onze provincie. Daarmee is en blijft onze provincie aantrekkelijk om in te wonen, te werken en te recreëren. Goede bereikbaarheid is bovendien een randvoorwaarde voor economische ontwikkeling en daarmee een belangrijke vestigingsfactor. We moeten daarom blijven werken aan goede en veilige verbindingen tussen dorpen en steden binnen onze provincie. Zowel via het spoor en de weg als door de lucht en over het water. Zowel met het openbaar vervoer als op onze provinciale wegen.

- Een integrale blik op bereikbaarheid is nodig. Wij willen dat de verschillende vormen van vervoer beter op elkaar worden afgestemd en toegankelijk worden gemaakt. Ook het combineren van particulier en openbaar vervoer is een mogelijkheid om het vervoer te verbeteren. We zetten hierbij in op provinciale knooppunten met frequente verbindingen. Digitale reizigersinformatie over de volle breedte van het vervoersaanbod is hierbij een belangrijke randvoorwaarde.
- Vaak heb je een auto nodig om naar je werk te gaan of om familie en vrienden te bezoeken. Daarom moet het autogebruik niet duurder worden gemaakt. De provinciale belasting moeten worden bevroren tot maximaal prijsindexatie en indien mogelijk verlaagd.
- We moeten verstandig omgaan met de wegen die we hebben. Jarenlang is er te weinig aandacht geweest voor onderhoud. Wat de VVD betreft maken we eerst schoon schip als het gaat om achterstanden bij onderhoud en beheer van belangrijke infrastructuur. Van onze fietspaden, voetpaden, wegen, bruggen en vaarwegen. Zoals bij de Calandbrug en de Haringvlietbrug.
- We gaan door met projecten die de bereikbaarheid van Zuid-Holland verbeteren: grote projecten als de Rijnlandroute en de Oude Lijn, maar juist ook die kleine projecten die de verkeersveiligheid of doorstroming enorm kunnen verbeteren. Projecten zoals de Blankenburgverbinding tussen Vlaardingen en Rozenburg, een nieuwe Lammenschansbrug bij Leiden of het inzetten op realisatie van de Bodegravenboog (N11-A12 knooppunt). De bereikbaarheid van de Zuid-Hollandse eilanden, zoals de Hoeksche Waard, Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten, moet bovendien worden gegarandeerd.
- Het is voor onze inwoners belangrijk dat er goed en efficiënt busvervoer is. We werken graag mee aan innovatieve, kostenefficiënte alternatieven. We investeren in elektrische bussen of bussen op waterstof. We onderzoeken mogelijke samenwerking met andere provincies ten behoeve van betere busverbindingen tussen steden. We staan positief tegenover nieuwe vormen van openbaar vervoer, zoals vraag gestuurd OV of Mobility as a Service.
- Sneller spoor verleidt reizigers om de auto te laten staan en verbindt de regio met de (rand)stad. Spoorcongesties moeten worden tegengegaan door alternatieve routes aan te bieden voor de belangrijkste trajecten. Zo kan een extra station Moordrecht op de lijn Gouda-Den Haag verkend worden.

- ▶ Daar waar mogelijk willen we meer lokale aanbieders van treindiensten toelaten op het spoornet.
- ▶ Er is geen land dat meer te maken heeft met water dan Nederland. Wij willen dan ook ruim baan voor het vaarverkeer. Ook de Nederlandse havens moeten goed onderhouden worden en vaarwegen waar nodig uitgebaggerd.
- ▶ Nederland is een klein land, en daarmee een land waarin men snel over grenzen heen reist. Vliegen blijft een belangrijk vervoersmiddel om op vakantie te gaan, maar ook om zaken te doen. Regionale luchthavens zoals Rotterdam The Hague Airport zijn daarmee van levensbelang voor de regionale economie. De VVD is een van de weinige partijen die het belang van de luchthaven openlijk onderschrijft. Voor het goed functioneren van de luchthaven is het belangrijk dat het ov-netwerk rondom de luchthaven fijnmaziger wordt.
- ▶ Veiligheid op en rond onze wegen heeft prioriteit. We zetten daarom in op een goede inrichting van de provinciale wegen, met veilige oversteekplaatsen en overzichtelijke kruisingen.
- ▶ Iedereen moet zich veilig kunnen voelen in het openbaar vervoer, op ieder tijdstip en op elke plek in de provincie. We zetten in op goede verlichting en inrichting van de bushokjes.
- ▶ Ook als fietser is het belangrijk je veilig door onze provincie te kunnen bewegen. We zetten in op goed onderhouden fietspaden en verlichting. Daarnaast zorgen we voor duidelijke bewegwijzering en bovendien voor veilige oversteekplaatsen, vooral op de routes die veel scholieren fietsen.
- ▶ Door de toename van het gebruik van elektrische fietsen, elektrische steps, overigens nog niet legaal, en pedelecs kunnen grotere afstanden op een tweewieler worden afgelegd. Voor je woon-werk verkeer én in je vrije tijd. Daarom zetten we in op een goede

ontsluiting tussen de steden en de omliggende dorpen, zoals routes rondom Gorinchem. We zorgen ervoor dat onze fietspaden en wegen daarvoor worden ingericht.

- ▶ We kiezen voor optimale benutting van onze (vaar)wegen en zetten technologie in daar waar dat kan, zoals slimme verkeerslichten.
- ▶ Een goede doorstroming van het verkeer draagt bij aan de bereikbaarheid van dorpen en steden, zeker tijdens de ochtend- en avondspits. Onderhoudswerkzaamheden aan groen en wegen en de openstelling van bruggen voor pleziervaart moeten indien haalbaar en betaalbaar buiten de spitsen plaatsvinden.
- ▶ In een tijd van vergrijzing en doordat klassiek OV in landelijke gebieden en buiten de spits minder gebruikt wordt dagen wij OV-aanbieders uit om te komen tot innovatieve en betaalbare oplossingen met betrekking tot deur-halte of deur-tot-deur vervoer. Je kan hierbij denken aan het inzetten van deelmobiliteit, hubs en kleinschalig vraaggericht OV van en naar de Hubs, maar ook bijvoorbeeld aan combinaties met het doelgroepenvervoer.

► Regionale economie

Een bloeiende (regionale) economie valt of staat met de kracht van haar ondernemers. Ondernemers hebben het de afgelopen jaren zwaar te verduren gehad door de coronacrisis en vervolgens de gevolgen van de oorlog in Oekraïne waardoor onder andere de grondstoffen duurder zijn geworden. Onze ondernemers verdienen onze steun om te kunnen doen wat zij het beste kunnen: ondernemen en slimme innovatieve oplossingen bedenken voor problemen waar we tegenaan lopen. Het is dan ook aan de provincie om ondernemers de ruimte te geven die ze hiervoor nodig hebben. Daarnaast moet de provincie zorg dragen voor een goed regionaal vestigingsklimaat die het mogelijk maakt dat er wordt geïnvesteerd in de economie van de toekomst.

Een speerpunt voor ondernemers en overheid komende jaren, vaak in combinatie met onderzoek en onderwijs, is het vinden van oplossingen voor verduurzaming, ecologische verbetering en stikstof. Verdienvermogen is een essentiële voorwaarde om economisch houdbaar te zijn. In Zuid-Holland zien we in alle sectoren al vele indrukwekkende inspanningen en resultaten. De provincie stimuleert zoveel als mogelijk ondernemerschap wat op dit speerpunt bijdraagt. Dit is ook de economie van de toekomst en in drukbevolkt en geïndustrialiseerd Zuid-Holland extra belangrijk. Belangrijk voor de industrie in Zuid-Holland is bovendien de Rotterdamse haven, die Nederland verbindt met de rest van de wereld.

- Het midden- en kleinbedrijf is dé banenmotor van Nederland. Als het goed gaat met de lokale ondernemers, dan gaat het goed met onze provincie. Onze provincie kent veel voorbeelden van grote en kleine topondernemers en maatschappelijke initiatieven. Wij zijn trots op deze initiatieven en kunnen op onze steun rekenen waar nodig.
- Wij willen dat de provincie er alles aan doet om de innovatieve bedrijven die onze regionale economie versterken voor de regio te behouden. Innovatie zorgt voor economische ontwikkeling en werkgelegenheid.
- Het midden- en kleinbedrijf ondersteunen we met faciliteiten en financieringsmogelijkheden. Ook startende ondernemers kunnen het zwaar hebben. Veel banen en innovatie komen echter van hen. Wij willen dat de provincie extra aandacht besteedt aan het ondersteunen van ondernemers en in het bijzonder innovatieve start-ups en scale-ups. Innovation Quarter is hierbij een belangrijke samenwerkingspartner.
- Ook stimuleren we een krachtige samenwerking tussen de 4 O's: Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek en Overheid. Door deze samenwerking zijn we in staat om inhoud te geven aan de economie van de toekomst waar we minder afhankelijk (willen) worden van primaire grondstoffen en hergebruik stimuleren.
- Recreatie en toerisme zijn belangrijke dragers van onze lokale economie. Wij willen dat de provincie recreatieve ondernemers stimuleert. En de natuur openstelt voor recreatie. Recreatieve ondernemers mogen uitbreiden, tenzij aantoonbare permanente schade aan de natuur wordt toegebracht. Teveel regels zijn voor niemand goed. De provincie denkt graag met deze ondernemers mee, ook bijvoorbeeld over vaarroutes en aanlegplaatsen.
- We zetten in op het behoud van bedrijfsterreinen. Verouderde bedrijfsterreinen worden opgeknapt en sluiten we beter aan op de omgeving, dus bereikbaar, veilig, duurzaam en toekomstbestendig. Daarvoor investeren we ook in de lokale samenwerking tussen

ondernemers. We vinden het verstandiger om oude bedrijfsterreinen nieuw leven in te blazen dan om nieuwe bedrijfsterreinen aan te leggen. Daar waar bedrijfsterreinen definitief verdwijnen zorgen we wel voor compensatie, ondernemen moet altijd mogelijk blijven in Zuid-Holland.

- ▶ Ondernemers weten zelf het beste hoe zij hun bedrijf runnen. Dat hoeft de provincie hen niet te vertellen. Door ondernemers de ruimte te geven, stimuleert de provincie ondernemers het beste te doen. Daarom willen wij lagere belastingen.
- ▶ Ondernemers moeten vaak lang wachten wanneer zij een vergunning hebben aangevraagd. Wij willen dat het voor ondernemers duidelijk is wanneer zij een vergunning kunnen krijgen en dat de provincie snel(ler) reageert op een vergunningsaanvraag. We verlengen de geldigheidsduur van vergunningen waar dat kan.
- ▶ Voor ondernemers zijn duidelijkheid en heldere regels van het grootste belang. De provincie zorgt daarom dat de regels die zij oplegt te begrijpen zijn voor alle inwoners van de provincie.
- ▶ Wij willen voorkomen dat regels altijd maar blijven bestaan. Regels die niet worden toegepast, stellen we ter discussie.
- ▶ Ondernemers zijn van inkomsten afhankelijk en kunnen niet lang op hun geld wachten. De provincie betaalt daarom rekeningen binnen dertig dagen.
- ▶ Ondernemers weten soms simpelweg niet waar ze bij de provincie terecht moeten met hun vragen. We willen dat ondernemers één aanspreekpunt op het provinciehuis hebben waar ze terecht kunnen met al hun vragen.
- ▶ De provincie koopt bij voorkeur bij regionale ondernemers in.

- ▶ Voor land- en tuinbouw geldt dat een goed watersysteem van levensbelang is. Er is een grote behoefte aan op het grondgebruik afgestemd peilbeheer, ruim voldoende zoetwater bij droogte en voldoende afvoer bij tijden van overlast.
- ▶ Voor het tuinbouwcluster is het welslagen van de energietransitie cruciaal. De provincie blijft de energietransitie in de glastuinbouw stimuleren door de verdere uitrol en ontwikkeling van een regionaal warmtenet (geothermie, havenwarmte).
- ▶ Ook is de beschikbaarheid van ruimte belangrijk. Dat geldt zowel voor de primaire tuinbouw als voor de aanverwante bedrijven, zoals de verslogistiek bij Barendrecht, Ridderkerk en het Westland.
- ▶ Het grootste deel van Zuid-Holland bestaat uit veen en slappe klei. Deze bodem daalt, met grote gevolgen zoals wateroverlast en wegverzakkingen. Er zijn daarom innovatieve maatregelen nodig om in Zuid-Holland de bodemdaling drastisch af te remmen en de gevolgen van bodemdaling zoveel als mogelijk te mitigeren. De VVD wil dat de provincie samen met de andere overheden innovaties en nieuwe technieken stimuleert.
- ▶ De Rotterdamse haven levert direct 100.000 banen en in breder aanpalende sectoren zo'n 385.000 banen. Dit betekent werk en inkomen dus voor veel Zuid-Hollandse inwoners. Daarnaast is de haven de toegangspoort voor Europa en naar de rest van de wereld. De VVD koestert de haven van Rotterdam.
- ▶ De binnenvaart is een belangrijke economische factor in onze provincie die we koesteren. We stimuleren innovaties, zoals autonoom varen. Waar kan vervoeren we chemische stoffen niet over de weg of per spoor maar via de binnenvaart.
- ▶ We zetten in op voldoende kaderuimte voor bedrijvigheid zoals offshore-industrie en op walstroom in de zeehavens.

▶ Werken

Werk zorgt voor een inkomen om van te leven, maar werk biedt ook sociale status, geeft je het gevoel dat je een bijdrage levert aan iets groters dan jezelf, gaat eenzaamheid tegen en is dus een belangrijke bron van zelfrespect. Mensen halen voldoening en verbondenheid uit betaald werk. We moeten wel zorgen dat we klaar zijn voor de economie van de toekomst. Door robotisering, digitalisering en automatisering verandert ons werk. Dankzij technologie verdwijnen sommige banen en komen er tegelijkertijd ook banen bij. En doordat de beroepsbevolking krimpt, hebben we die technologische vernieuwingen ook hard nodig. Om sneller te werken en slimme oplossingen te bedenken voor de toekomst.

- ▶ Wij ondersteunen familiebedrijven en MKB-ondernemers om hun bedrijf toekomstbestendig te maken. We investeren in innovatieve bedrijven en oplossingen die bijdragen aan een groene en gezonde leefomgeving en stimuleren de vestiging van deze bedrijven in onze regio.
- ▶ Om als provincie aantrekkelijk te zijn om in te wonen is werkgelegenheid op behapbare reisafstand belangrijk, voor mensen van alle opleidingsniveaus. Goede bereikbaarheid via weg en openbaar vervoer is essentieel. Maar ook kwalitatief goede digitale bereikbaarheid is van groot belang.
- ▶ Een leven lang leren is geen loze kreet, maar iets waar we actief op inzetten. Het is niet meer 20 jaar leren, 40 jaar werken en 15 jaar met pensioen, maar een leven lang leren waarin werk en privé meer door elkaar heen lopen. Met subsidies, vouchers en andere instrumenten stimuleren we onze inwoners om zich te laten her- en bijscholen waar dat kan of waar dat nodig is. Ook pleiten we voor een leer- en ontwikkelfonds voor kleine bedrijven.
- ▶ De provincie stimuleert het verbeteren van de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en ondersteunt de samenwerking tussen scholen en bedrijven. Zo kunnen we onze ondernemers in staat stellen om zonder personeelstekorten te ondernemen.
- ▶ De provincie wil een actieve rol spelen bij het sluiten van leer-werkakkoorden tussen het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.
- ▶ Stageplekken zijn belangrijk voor de beroepsbevolking van de toekomst. Wij stimuleren ondernemers in onze provincie om stages aan te bieden.
- ▶ Steeds meer mensen nemen zelf initiatief om samen een oplossing te vinden voor maatschappelijk uitdagingen in hun directe omgeving. Dit gaat verder dan enkel vrijwilligerswerk. Er zijn veel voorbeelden te noemen: de aanleg van snel internet of het gezamenlijk inkopen of opwekken van energie, het onderhouden van groen in de buurt of initiatieven om de wijk en provincie leefbaar te houden. Wij juichen deze initiatieven van harte toe. Het zijn waardevolle aanvullingen op bedrijven, maatschappelijke organisaties en de overheid.
- ▶ Hoewel de provincie niet de primaire taak en verantwoordelijkheid heeft op het thema werken, zal zij waar mogelijk een stimulerende rol nemen.

► Natuur, landbouw, visserij en stikstof

De agrarische sector levert een belangrijke bijdrage aan de provinciale economie, voedselvoorziening en leefbaarheid in het landelijk gebied. De boeren hebben de afgelopen decennia veel daadkracht laten zien. Zij verdienen daarom onze waardering, vertrouwen en waar mogelijk ruimte om te ondernemen en innoveren. De stikstofopgave is een opgave die velen direct raakt en waardoor veel onzekerheid wordt ervaren, zoals afgelopen tijd (nogmaals) duidelijk zichtbaar is geworden. Van de provincies wordt gevraagd hierin een grote bijdrage te leveren. De VVD wil hiervoor zoveel mogelijk draagvlak creëren.

Een fijne groene leefomgeving in balans met wonen en werken is zeer belangrijk voor onze inwoners. De afgelopen jaren is dat nog duidelijker en actueler geworden en is de druk op onze natuurgebieden toegenomen. Het is belangrijk het groen te beschermen en tegelijkertijd de mogelijkheden te gebruiken voor recreatief gebruik door onze inwoners. Natuurgebieden en de omliggende dorpen en steden moeten meer met elkaar in verbinding komen om zo beleefbare natuur dicht bij onze woongebieden te creëren.

- Wat de VVD betreft is het duidelijk dat we deze opgave alleen kunnen oplossen als we het samen doen, het is belangrijk dat alle relevante partijen aan tafel zitten en dat we er samen de schouders onder blijven zetten.
- De provincie is bij uitstek het overheidsorgaan dat deze en andere opgaven in het landelijk gebied gebiedsgericht aan kan pakken. Provincies kennen hun eigen gebieden, dorpen en steden met eigen kenmerken goed, zijn in staat de regionale belangen af te wegen en om met de relevante partijen aan tafel te gaan. We realiseren ons dat er lastige keuzes moeten worden gemaakt.
- Bij uitstek op onze Zuid-Hollandse boerenbedrijven is de kennis aanwezig om tot oplossingen te komen. Dat hebben ze de afgelopen jaren overtuigend laten zien door voortdurend technologisch te innoveren en zich in te spannen voor onder andere agrarisch natuurbeheer. De VVD heeft er vertrouwen in dat boeren, natuurbeheerders en de provinciale overheid samen tot eerlijke en doelmatige oplossingen zullen komen. Dat betekent dat ook andere sectoren en bedrijven hun steentje moeten gaan bijdragen. Innovatie gaat altijd met vallen en opstaan, ruimte voor maatwerk moet mogelijk zijn.
- Maatwerk is in het proces dat voor ons ligt essentieel. Dat kan aan de ene kant in de vorm van doelgericht natuurbeheer. Door gericht aan de slag te gaan met de natuur met intensief beheer, toegespitst op het specifieke gebied en de omstandigheden, kan de natuur weerbaarder gemaakt worden tegen stikstof. Het is belangrijk dat er per Natura2000-gebied in kaart wordt gebracht welke winst er door natuurbeheer behaald kan worden en dit vast te leggen in meer jaarlijkse beheerplannen. Oftewel, de provincie moet haar 'natuurboekhouding' op orde hebben. Een gebiedsgerichte aanpak is daarbij het uitgangspunt.
- Maatwerk kan daarnaast in de vorm van inzet van innovatieve technieken door agrariërs. Zoals bijvoorbeeld maatregelen in de stallen gericht op stikstofreductie. Door volop in te

zetten op innovaties kan een aanzienlijk gedeelte van de beoogde stikstof reductie behaald worden. Alleen door alle onzekerheden over de precieze juridische onderbouwing bij de rechter, durven de agrariërs nu niet te investeren. Dat is geen onwil, dat is heel begrijpelijk. Het is aan de overheid om die onzekerheid weg te nemen en aan de slag te gaan met de juridische onderbouwing van die innovaties, zoals innovatieve stalsystemen.

- ▶ Het is belangrijk om als provincie een goed aanspreekpunt te hebben voor agrariërs. Zij hebben onder andere behoefte aan (juridische) kennis en ondersteuning.
- ▶ Provincies kunnen daarnaast maatwerk toepassen voor hun doelenbanken; de provinciale stikstofbanken, waarin de stikstofruimte gemonitord wordt. Via deze stikstofbanken kan ook worden geprioriteerd waar stikstofruimte heengaat op het moment dat deze vrijkomt.
- ▶ De VVD vindt het belangrijk om in het kader van een betrouwbare overheid te onderzoeken of stikstofruimte die vrijkomt, in te zetten is voor het legaliseren van de PAS-melders in onze provincie.
- ▶ Agrarische ondernemers krijgen de ruimte om nevenactiviteiten te ontplooiën, zoals op het gebied van recreatie, toerisme of natuurbeheer. Op het gebied van natuurbeheer is het belangrijk dat zij dezelfde behandeling krijgen als terrein beherende organisaties of de kans krijgen (gezamenlijk) een terrein beherende organisatie op te richten.
- ▶ Leidend is dat er allerlei oplossingsrichtingen mogelijk zijn en dat we het als onze plicht zien met alle betrokkenen mee te denken en samen tot duurzame oplossingen komen die zorgen voor gezonde natuur én een gezonde agrarische sector.

- ▶ Bij zowel bestaande als nieuwe natuur is wat de VVD betreft de toegankelijkheid voor onze inwoners een basisvoorwaarde. Het is belangrijk dat onze inwoners kunnen genieten van al het moois wat onze provincie te bieden heeft. Van fietsen door uitgestrekt groen in het Groene Hart of de duingebieden, tot recreatie op het water op de Reeuwijkse plassen of de Kagerplassen; in de coronatijd hebben we gezien hoe belangrijk de natuur is voor ons allemaal. We zetten ons in voor laagdrempelige, toegankelijke natuur. Het groen is voor iedereen. We richten ons juist op de mensen voor wie de nabijheid van bos, park of water niet vanzelfsprekend is.
- ▶ Graag bieden wij ondernemers de ruimte om initiatieven te ontplooien die passen binnen onze recreatie- en natuurgebieden.
- ▶ Naast de toenemende druk op de natuurgebieden is bij uitstek de druk op recreatief zwemwater de laatste jaren fors gestegen. Het is zeer belangrijk dat onze inwoners voldoende en veilig verkoeling kunnen zoeken op bijvoorbeeld warme zomerdagen. Goede kwaliteit van het water is een vereiste.
- ▶ We hebben een prachtige Zuid-Hollandse kust, daar zijn we zuinig op. We zoeken de balans tussen beleving en natuur en bevorderen de toegankelijkheid.

Veiligheid

Het is belangrijk dat onze inwoners zich op alle vlakken veilig voelen binnen onze provincie. Voor de VVD is veiligheid ook een veilige en gezonde leefomgeving. De provincie levert daar op de volgende punten een actieve bijdrage aan.

- Door de verschillende ontwikkelingen die op het landelijk gebied afkomen en functieveranderingen die er plaatsvinden, komen steeds meer bedrijfsgebouwen op het platteland leeg te staan. We staan open voor nieuwe invulling en bedrijvigheid in deze gebouwen. Hierbij dient echter zorgvuldig te worden gekeken naar welke activiteiten hier gaan plaatsvinden.
- Ondermijning tegengaan is de komende jaren een belangrijk thema voor de leefbaarheid in het landelijk gebied. Naast het omgaan met vrijkomende agrarische bebouwing kan de provincie een bijdrage leveren aan het tegengaan van ondermijning. De provincie dient extra alert te zijn bij de aan- en verkoop van gronden en bij bijvoorbeeld aanbestedingen. Bovendien wordt bedreiging of omkoping van politici en ambtenaren nooit getolereerd.
- Drugsafval in onze natuurgebieden is onacceptabel. Dergelijke criminele activiteiten worden hard aangepakt en fors beboet.
- De provincie heeft als bevoegd gezag van grote industriële bedrijven en inrichtingen een belangrijke taak op het gebied van milieudelicten. Bedrijven die zich niet aan de regels houden moeten aangepakt worden en een passende sanctie opgelegd krijgen. Een schone en veilige provincie is essentieel voor onze inwoners.
- Verkeer op het water neemt toe. Steeds meer mensen en goederen verplaatsen zich via de binnenwateren. Dit levert uitdagingen op, zeker op het gebied van veiligheid. De provincie moet zich meer inzetten voor een veiliger waterverkeer, voor beroeps en pleziervaart.
- Helaas zien we dat vervuiling en overlast toenemen, zowel op de wateren en wegen van onze provincies. We zijn voor de inzet en opleiding van meer provinciale Boa's voor de aanpak van weg- en wateraso's.
- De N-wegen van onze provincie leiden ons van A naar B en verkeren in een goede staat, echter zijn er op het gebied van veiligheid nog best wat slagen te maken. Veel ongelukken zijn helaas te herleiden tot te snel rijden, afleiding door telefoon, drugs, alcohol en andere zaken. Dat moet minder, elk dodelijk ongeval is er een teveel.
- Nederlanders zijn sinds jaar en dag meester in het bouwen op het water. Tegelijkertijd moeten we ons realiseren dat gelet op de ontwikkelingen, dat bij onze nieuwbouwplannen waterveiligheid een belangrijk afwegingskader moet zijn.
- De provincie Zuid-Holland is koploper op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving daar waar het gaat om risicovolle bedrijven zoals de (petro)chemische industrie. (VTH). Met onze vijf omgevingsdiensten staan we aan de top als het gaat om de transitie van papier naar digitaal. Het succesvolle programma met de Altijd Actuele Digitale Vergunning zetten we door. We zetten hiermee de standaard voor digitale vergunningverlening in Nederland.

- ▶ In de afgelopen jaren is de luchtkwaliteit en de leefomgeving rond de haven en industrie verbeterd. Wij blijven bedrijven wel aanspreken op hun gedrag. Ook zoeken we wegen om met elkaar een betere leefomgeving te bieden. Zo kan walstroom iets betekenen voor zowel luchtkwaliteit als geluid. Ook verwachten we dat de haven blijft inzetten op verdere innovatie om stikstof of zorgwekkende stoffen uitstoot te verminderen.
- ▶ Al jaren strijden we voor veiligheid tegen het water. Daar is Holland groot mee geworden. Tegenwoordig moeten we kijken naar zowel strijd tegen de zee als ook tegen hoogwater van de rivieren of clusterbuien op het land. Dit vraagt om een goed waterbeleid. We willen ook schoon water dus zoeken naar wegen om kleine micro stoffen ook uit het water te halen.
- ▶ Drinkwaterzekerheid is ook een basis levensbehoefte. We steunen drinkwaterbedrijven in hun vraag naar bewaken van de drinkwatergebieden en veiligstellen van zoetwater inlaat vanuit de rivieren.

► Energie en duurzaamheid

De samenleving verduurzaamt. De VVD wil daarmee tempo maken. We verminderen ons aardgasverbruik, werken aan een schone industrie en zonneparken en windmolens verschijnen in ons landschap. Dat zijn flinke veranderingen, die om verstandige keuzes en draagvlak vragen. Duurzaamheid biedt kansen voor economische groei en een fijne en leefbare omgeving. Een verstandige inzet op verduurzaming verlaagt uiteindelijk de energiekosten voor gewone gezinnen en ondernemers, die door de hoge energieprijzen steeds vaker in de knel komen.

Wij ondersteunen het streven naar een energieneutraal Zuid-Holland in 2050. Door energie te besparen en meer duurzame energie op te wekken kunnen we dit bereiken. Als we de energietransitie op een verstandige manier inrichten is die ook haalbaar en betaalbaar voor onze inwoners en bedrijven, alleen dan is er voldoende draagvlak om een ambitieuze transitie daadwerkelijk succesvol te maken.

- De energietransitie biedt grote kansen voor het stimuleren van innovatie en werkgelegenheid. Daarnaast zorgt verduurzaming er ook voor dat bestaande industrie in de toekomst in onze provincies kan blijven bestaan door middel van schone productie. De provincie voert actief beleid om lokale en regionale verduurzaming van het bedrijfsleven te stimuleren.
- De energietransitie biedt kansen voor nieuwe sectoren. Door samenwerking tussen ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid zijn we in staat om inhoud te geven aan de economie van de toekomst, waar we minder afhankelijk worden van primaire grondstoffen;
- De provincie ondersteunt bedrijven die hergebruik van grondstoffen mogelijk maken en komt met concrete doelen om circulariteit te bevorderen.
- Windmolens op land leiden bij veel mensen tot zorgen over wat dat betekent voor hun kwaliteit van leven. Windparken op zee hebben onze voorkeur, maar we zijn niet tegen elk initiatief op land. We staan nieuwe windparken op land alleen toe als er lokaal wordt geparticipeerd, er een zorgvuldig proces plaatsvindt én als er gebruikt wordt gemaakt van strenge afstandsnormen.
- Zonneparken zijn een effectief middel in de energietransitie, maar nemen ook veel ruimte in beslag. Daarom wordt zon-op-dak de norm en worden zonneweides bij voorkeur toegestaan bij multifunctioneel ruimtegebruik en liever niet op productieve gronden; door bijvoorbeeld de gronden ook bruikbaar te maken voor het verbeteren van de biodiversiteit of in de berm bij provinciale wegen.
- De provincie investeert in alternatieve vormen van energieopwekking. Geothermie, aquathermie, restwarmte en groen gas zijn veelbelovende technieken die gerichte aandacht verdient. Samen met gemeenten wordt vaart gezet achter het opstellen van de Transitievisies Warmte.
- De provincie investeert in innovatieve projecten op het gebied van waterstof en energieopslag. Nieuwe opslag- en tanklocaties van waterstof worden gefaciliteerd door gericht beleid.

- ▶ De netinfrastructuur in Zuid-Holland is bijna overbelast. De provincie zet samen met de netbeheerders in op aanmerkelijke uitbreiding.
- ▶ De provincie verduurzaamt haar eigen wagenpark en stelt nieuwe OV concessies gerichte, scherpe doelstellingen op het gebied van CO₂- en stikstofreductie. De provincie stimuleert ook schone brandstoffen voor het varend verkeer.
- ▶ De provincie draagt actief bij aan de uitrol van laadpaalinfrastructuur. Deze inzet gaat gepaard met goede samenwerking met relevante partners (onder andere gemeenten) om te zorgen voor de beste locaties voor laadpunten waarbij wordt gekeken naar de laadbehoefte en een goede balans in de netbelasting.
- ▶ Grote regionale energieprojecten moeten in samenspraak met de omgeving worden uitgevoerd. Participatie, overleg en inspraak van direct betrokkenen is een randvoorwaarde. De provincie zal hier op toetsen.
- ▶ Wij zijn voor de plaatsing van een kleine kernreactor zo er vanuit de markt interesse is om deze te bouwen.
- ▶ In Zuid-Holland gaat zo weinig mogelijk restwarmte verloren. Zij zal productief worden ingezet om huizen en bedrijven te verwarmen.
- ▶ Wij onderschrijven de plannen van de Cluster Energie Strategie (CES) Rotterdam/Rijnmond voor de verduurzaming van de industrie en willen dat de uitvoering ervan voortvarend wordt aangepakt. Een snelle aanleg van de infrastructuur voor deze CES is van cruciaal belang voor de duurzame toekomst van onze economie, onze leefomgeving en ons welzijn.
- ▶ De 7 Regionale Energie Strategieën voor de diverse regio's in Zuid-Holland onderzoeken hoe het best duurzame elektriciteit op land opgewekt kan worden en welke warmtebronnen ontwikkeld worden. Wij zijn voor goede afspraken tussen gemeenten en regio's, met een sterke balans tussen draagvlak en het behalen van duurzame doelen. Reeds eerder gemaakte toezeggingen en afspraken worden gehandhaafd.

► Financiën en bestuur

In Zuid-Holland werken we continu aan het herwinnen van vertrouwen in de overheid. We zijn een zelfbewuste provincie, met heel afwisselende gebieden. Stedelijk en agrarisch. Eilanden en meren. Stranden en polders. In die verscheidenheid biedt de provincie ondersteuning aan inwoners, bedrijven en andere overheden, handelend vanuit het algemeen belang en opererend als één bestuurlijke eenheid. We richten ons primair op onze kerntaken en zorgen daar voor uitstekende dienstverlening in goede samenwerking. We durven onze rol als handhaver te pakken, ook in moeilijke dossiers. We investeren in goede relaties met rijk, overige provincies en andere belangrijke partners zoals de MRDH. Daarbij zijn we ons bewust van elkaars taken en verantwoordelijkheden. Dit doen we allemaal met de belangen van de Zuid-Hollanders en de Zuid-Hollandse bedrijven voorop. Zij zijn het die ons werk mogelijk maken. Aan hen zijn we daarvoor effectiviteit, kostenbewustzijn en doelmatigheid verschuldigd. Waar nodig pakt de provincie een coördinerende rol.

- We willen een financieel gezonde provincie zijn, die zich primair richt op de hiervoor beschreven kerntaken. Uitvoering van de kerntaken is van wezenlijk belang. We moeten steeds kijken of een bepaalde taak bij de provincie past en hoeveel we eraan gaan uitgeven.
- De lasten moeten dus voor de burgers te overzien zijn. De motorrijtuigenbelasting vormt nu de belangrijkste inkomensbron naast het provinciefonds. De uitkering uit het provinciefonds zijn feitelijk al enkele jaren niet gestegen.
- Een deel van de landelijke Motorrijtuigenbelasting (MRB) gaat naar de provincies, de grondslag van de MRB is echter ook al een aantal jaren niet gestegen. Daarbij komt dat autobezitters meer betalen dan anderen. Een algemene heffing is dus eerlijker. In het regeerakkoord staat dat dat naar alternatieven voor de MRB voor na 2025 gaat worden gekeken. Dat moet echt gebeuren.
- Het is gepast om het wegvallen van MRB als inkomensbron voor de provincie te compenseren via het Provinciefonds of een aparte ingezetenenheffing. Dat laatste is goed denkbaar, maar dan moeten we vermijden, dat de provincie ook een soort Belastingdienst wordt en komt met een eigen inkomenspolitiek.
- In Brussel bij de EU zijn ook voor provincies subsidies te krijgen, dus ook voor Zuid-Holland. Daarom blijven we investeren in het vertegenwoordigen van het Zuid-Hollands belang in Brussel.
- De provincie is goed voor haar mensen, uiteindelijk maken zij het succes van Zuid-Holland. We werken zoveel mogelijk met personeel in vaste dienst, in plaats van tijdelijke contracten of inhuur van ZZP'ers. Wel blijven er mogelijkheden voor specialistisch personeel en tijdelijke vervanging.
- In tijden van nood zoals bij woningbouw of opvang van asielzoekers durft de provincie ook haar rol te pakken als voortrekker. Om te zorgen dat de lusten en lasten evenredig verdeeld worden onder de gemeenten. Meedenkend daar waar het kan, streng daar waar het moet.

- ▶ De provincie is de onmisbare schakel tussen rijk en gemeente. We staan voor onze gemeenten. Zij zijn het eerste aanspreekpunt van de Zuid-Hollanders. Niemand kent de weg beter in straat en wijk dan de inwoners en hun gemeente. We steunen gemeenten met ambitie zoals Delft die met het programma 'De kracht van Delfts blauw verzilveren' op zoek gaan naar nieuwe kansen en financiële versteviging van hun begroting.
- ▶ Daar waar we als provincie uitvoerende taken vervullen, zijn we ons bewust van onze rol en zorgen voor uitstekende communicatie en participatie. We behartigen het algemeen belang zonder het individu uit het oog te verliezen.
- ▶ Als provincie staan we open voor lokale initiatieven en vragen. We gaan in gesprek maar weten ook waar onze rol ligt als verantwoordelijke voor de eindbeslissing en als toezichthouder. Die pakken we pas nadat het goede gesprek onvoldoende resultaat geeft.
- ▶ Een sterke en zelfstandige gemeente heeft de financiën op orde, is in staat om te voldoen aan haar wettelijke taken en plichten, zowel intern als naar haar inwoners toe. Denk daarbij aan voldoende informatie en participatie maar in de praktische zaken zoals tijdig verlenen van vergunningen.
- ▶ De provincie is helder naar gemeenten daar waar het gaat om haar coördinerende rol. Gemeenten hebben baat bij duidelijke taal en afspraken en de provincie ook.
- ▶ Herindeling is bij sterke en gezonde gemeenten niet aan de orde, tenzij dit door gemeenten zelf wordt gevraagd zoals bij Voorne aan Zee. Fusie is alleen aan de orde daar waar gemeenten op meerjarige basis niet meer zelfstandig uit hun problemen kunnen komen.
- ▶ Belangrijk is hierbij dat we de taal van vergunningen begrijpelijk en overzichtelijk houden zodat het voor omwonenden helder is wat wel en niet mag en voor ondernemers overzichtelijk blijft aan welke verplichtingen zij moeten voldoen. We werken verder aan het eenvoudiger maken van de aanvraag van een vergunning, maar we toeren niet aan de normen.

Nawoord

De grote provincie Zuid-Holland bestaat uit een veelheid en diversiteit aan dorpen, steden, natuur, cultuur en bedrijvigheid. Iedere plek en regio in onze provincie heeft zijn eigen kenmerken, mogelijkheden en uitdagingen. De vele partners met wie gesprekken zijn gevoerd voor de totstandkoming van dit verkiezingsprogramma – van lokale VVD'ers tot organisaties, instellingen en bedrijven – onderstrepen dat.

De lokale en regionale wensen en ambities zijn in dit programma vertaald naar algemene punten die voor de hele provincie van belang zijn: van goed wegonderhoud en versnelling in woningbouw tot het prioriteren van innovatie. Zonder alle lokale en regionale ambities met voorbeelden in dit programma te verwerken, geeft dit programma een herkenbaar antwoord op al deze opgaves.

Ook de komende bestuursperiode zal de VVD heldere antwoorden blijven formuleren op de vragen die we al kennen, de vragen van nu en de vragen die gaan ontstaan. De vragen van de toekomst. Wij, de VVD in de provincie Zuid-Holland, gaan met haar lokale en regionale partners graag aan de slag. We blijven in gesprek. Zodat we doen wat nodig is voor Zuid-Holland.

